

Ett förspel till Lenins saga.

DET RÖDA RYSSLAND HARI DAGARNA FIRAT SIN 14-
ARIGA TILLVARO, OCH PRINSESSAN RADZIWILL.
HARI I DETTA SAMMANHANG BERÄTTAT EN
EPISOD FRÅN LENINS UNGA ÅR.

Det är nu fjorton år, sedan bolsjevikerna övertog makten i Ryssland. Det var den 7 november 1917, som Lenin som president i ett "folkkommissariernas råd" blev den nya statens självhärskare.

Vad som drev Lenin fram var kanske icke blott en teoretisk övertygelse om marxismens saliggörande kraft. Det kan ha funnits även personliga motiv av helt annan art, och det brukar finnas sådana bakom de officiella skälen. För mer än fyrtio år sedan inträffade en händelse, som förmodligen i ganska hög grad bidrog till att göra den unge mannen Vladimir Uljanov till ryska revolutionens store koryfö, Lenin.

Vladimir blev nihilist den dag, hans bröder avrättades för ett misslyckat attentat mot Alexander III, förmodar prinsessan Radziwill i sin intressanta artikel, våra läsare finna här nedan. Hon har själv en gång ägt stora gods i den trakt, där pojken Uljanov tillbringade sin ungdom. Hon var en av undertecknarna av nådeansökan för Alexander Uljanov. Hon berättar här nedan lugnt och lidelsefritt om det dramatiska ögonblick, som hon betraktar som vändpunkten i Lenins liv.

Av PRINSESSAN RADZIWILL.

DET är fjorton år, sedan bolsjevikerna togo makten i Ryssland, där de tyckas ha satt sig fast — om icke för alltid så i alla fall för en lång tid framåt. I detta sammanhang kan det måhända ha sitt intresse att erinra om en viss dag i den mans liv, som skulle bli "bolsjevismens fader".

Lenins föräldrar voro smågodsägare i guvernementet Simbirsk, där jag ägde en stor egendom och där jag brukade tillbringa mina somrar för i världen. De hade det allra bästa anseende och voro respekterade av alla, som kände dem. Lenins fader var rektor för gymnasiet i staden Simbirsk, som ligger vid Volga, och var mycket omtyckt såväl av eleverna som av deras föräldrar. Han var på intet vis revolutionär.

Fru Uljanov, hans hustru, var en mjuk och tillbakadragen kvinna, mycket behaglig och högt kultiverad, men fullständigt ställd i skuggan av sin mans dominerande personlighet. De hade fem barn, två döttrar och tre söner, av vilka den äldste, Alexander, var en utomordentligt begåvad ung man. Han var ovanligt vacker, med ett av dessa uttrycksfulla ansikten och dessa drömande ögon, som förfölja en lång tid efter det man mött dem. Han var dessutom ovanligt intelligent och för sin ålder — han var ungefär nitton år då jag träffade honom — en mycket lovande naturvetenskapsman. Han hade avlagt sina skolexamina och hans far skickade honom till Kazans universitet, där han skulle fortsätta sina studier. Detta universitet betraktades som ett av de vetenskapligt förnämsta i Ryssland. Men det var också känt för sina avancerade åsikter, och många undrade varför Uljanov valt detta för sin son. Förmodligen berodde det väl helt enkelt på att det under sommaren var blott fjorton timmars resa dit med båt från Simbirsk, Alexander började sina studier där 1884 eller 1885, om jag minns rätt.

Han hade knappast inskrivits vid universitetet, förrän gamle Uljanov dog och familjen bytte vistelseort. De slog sig ned på landet, och deras gamla vänner förlorade dem på något vis ur sikte. Tid efter annan brukade Alexander skriva till några av sina gam-

la skolkamrater. Det var entusiastiska brev, i vilka han beskrev sitt arbete vid universitetet och de människor han träffade. Sedan upphörde breven och Alexander glömdes så småningom av de människor, som brukat träffa honom i hans föräldras hus i Simbirsk.

Man fick sedan veta, att han avsiktligt dragit sig undan sina gamla vänner och under inflytande av en flicka, som redan var mycket känd i revolutionära kretsar under namnet Sonia, ingått i anarkistpartiet eller, som man då sade, blivit nihilist.

Sonia var en underlig kvinna. Hon var strålande vacker, så vacker att människorna brukade stirra på henne, var hon visade sig. Men hon var också en av dessa entusiastiska naturer, som alltid äro redo för martyrskapet, när de gripas av en sak som synes dem helig. Under hennes inflytande hade flera politiska mord begåtts, men på något vis hade hon själv undgått att arresteras — enligt någras påstående därför att hon stod på intim fot med en mycket hög ämbetsman i St. Petersburg, som skyddade henne mot polisens ingripande.

Nu hände emellertid det fatala: Sonia förälskade sig i den pojke, hon skulle föra till föräldret. Hon förmådde honom att följa med till St. Petersburg utan att underrätta sin mor och sin familj. De hade där upplevat några månaders nästan ogrundad lycka, under vilka till och med flickan glömdes, att det fanns något som hette politik.

Men det parti, som hon hade svurit trohet, glömdes henne inte. Nihilisterna upptäckte mycket snart den tillflyktsort, där hon gömt sig undan med sin unge älskare. De upplöstes båda om att deras samarbete behövdes för en ny komplot — ett attentat mot Alexander III, som 1881 hade efterträtt sin förälders far på tronen.

Fem år hade gått sedan dess, och alla förhoppningar om att han skulle avstå från några av självhärskarens privilegier hade släckts. A andra sidan hade hans kloka, lugna regering snabbt gjort honom omtyckt av hans undersåtar. Till och med terroristerna måste respektera honom för hans ärliga uppsåt och hans uppriktiga önskan att befräm-

ja sina undersåtars bästa. Men inte minst därför var han en nagel i ögat på de radikala partierna, och några av ytterlighetsmännen beslöt att söka avlägsna honom, då det under hans levnad inte fanns några möjligheter att genomföra en revolution i Ryssland.

Det var mycket nära, att denna nya sammansvärjning hade lyckats. Det var en ren tillfällighet, att den upptäcktes. Det råkade finnas en flockfågel bland konspiratorerna, och polisen underrättades om vad som var i görningen. Kejsaren befann sig i Gatchina, och man bad honom, att han inte skulle komma till Petersburg. Men han vägrade att uppfylla denna begäran. I sällskap med kejsarinnan körde han genom gatorna i sin huvudstad i öppen vagn utan att ens ha eskort.

Polisen var emellertid på sin vakt, och då den kejsarliga vagnen körde förbi rådhuset arresterade en hemlig agent en ung man just i tid för att hindra honom från att kasta en bomb mot kejsaren.

Den unge mannen var Alexander Uljanov, som stod tillsammans med Sonia på den plats, som utvalts såsom den lämpligaste för attentatet. Han ställdes inför krigsrätt några dagar senare. Det presterades naturligtvis intet försvar. Han hade gripits på bår gärning. Sonia hade undkommit och hördes inte av, förrän långt senare. Alexander dömdes till döden, men han beviljades tid att vädja till högre instans.

Modern, fru Uljanov, fick höra talas om det inträffade. Hon var en tapper kvinna, och hon beslöt strax att resa till Petersburg för att se, om hon kunde göra något för att rädda sin son. Tillsammans med henne reste hennes två döttrar, Maria och Anna, och hennes yngste son, Vladimir, som då var en pojke på sexton år.

I St. Petersburg uppsökte Maria Alexandrovna Uljanova alla sina vänner från forna dagar, bland vilka voro några av de största godsägarna i guvernementet Simbirsk, inflytelserika personer med höga ställningar vid det kejserliga hovet. De kommo alla i hög rektor Uljanov och lovade att hjälpa den olyckliga modern. En nådenansökan framlämnades till tsaren, där han bönfölls att rädda den unge mannen, som var för ung att förstå, vart han drivits fram.

Petitionen bar många inflytelserika och välkända namn. Jag kommer i hög, att jag själv undertecknade den. Den framlämnades till tsaren av en av hans vänner, senator G., som själv var en stor egendoms-herre i Simbirsk. Svaret kom nästa dag. Kejsaren ville upphäva dödsdomen, förutsatt att fången lade in en nådeansökan och anhöll, att tsaren av barmhärtighet skulle använda sin benådningsrätt. Detta inträffade dagen följande dag, till vilken avrättningen var utsatt. Det var ingen tid att förlora. Senator G. skrev nådeansökan och fru Uljanov fick tillåtelse att träffa sin son i Peter Pauls-fästningen, där han suttit fänglad sedan han arresterades, för att han skulle kunna skriva den namnteckning, varpå hans liv berodde.

Den olyckliga modern gav sig dit i sitt fruktansvärda ärendet. Hon åtföljdes av sin son Vladimir. De fingo båda tillåtelse att komma in i den

Robin Hood FLOUR

Mjölet, som frambringar det bästa brödet och kakorna.

cell, där Alexander satt på sin säng, fullkomligt lugn och hade ännu ett leende på läpparna, då hans mor svimmade. Detta brev som kommit fram till honom på en av de underjordiska vägar, som då användes av anarkisterna, var från Sonia. Det innehöll blott tre rader: "Alexander, svik inte, yppa ingenting. Dö tappert för den sak, åt vilken vi ha helgat vårt liv. Jag skall följa dig". Det var allt, men det var just vad han behövde, innan han dog.

Maria Alexandrovna Uljanov tog fram nådenansökan och bad sin son underteckna den. Den unge mannen vinkade bara avväjande med handen. — Nej! sade han. Jag vill inte tita mitt liv av den tyrrann, som jag inte lyckats döda. När jag förenade mig med partiet, visste jag, vad jag gjorde; dessutom är döden långt att föredraga framför livet i fängelse. Låt mig dö i frid!

Fru Uljanov föll på knä framför honom. I timmar tiggede, grät och bad hon. Hon släpade sig på golvet och försökte finna ord för att övertala sin son att göra vad hon begärde. Han förblev oböjlig. Blott en gång vände han sig till sin bror, som skräckslagen och tyst betraktade den dystra scenen från ett hörn i cellen, och frågade honom: "Och vad säger du Vladimir, skall jag underteckna eller skall jag dö?"

Pojken bet i hop tänderna. "Jag skulle dö i ditt ställe, brodern", sade han, "och om du gör det, så dö lugnt. Du skall bli hämnad!"

Natten föll på och fortfarande låg Maria Alexandrovna på knä för sin son. Till slut föll hon i hela sin längd på golvet. Alexander lyfte upp henne och lade henne på sin säng. Sedan lade han plötsligt driven av en oemotståndlig känsla huvudet i hennes knä: "Mor, mor", ropade han, "kyss mig, kyss mig; det blir sista gången!"

De ledde bort honom. Han hade ännu ett leende på läpparna, då hans mor svimmade. Det dröjde länge innan hon hämtade sig. När hon kunde lämna fängslet ledde hon av Vladimir Iljitz, vars ansikte hade fått ett underligt beslut: "Alexander, svik inte, yppa ingenting. Dö tappert för den sak, åt vilken vi ha helgat vårt liv. Jag skall följa dig". Det var allt, men det var just vad han behövde, innan han dog.

"Sascha, du skall bli hämnad! Där du dog skola Romanoverna en gång dö."

Långt senare, då Alexander III hade dött och Nikolaus II hade efterträtt honom, häktades och frigavs och häktades igen den andre av familjen Uljanov. Men de lyckades alltid komma tillbaka. Vladimir blev snart den främste representanten för familjen. Han var en man med järnvilja, som aldrig lämnade sitt mål ur sikte. En gång, då han talade med en av sina tidigare bekanta, sade han: "Jag svor att hämnas honom den kvällen i fästningen, och jag skall hålla min ed och inte visa någon barmhärtighet mot Romanoverna. Jag skall tillintetgöra dem, som de tillintetgjorde Sascha!"

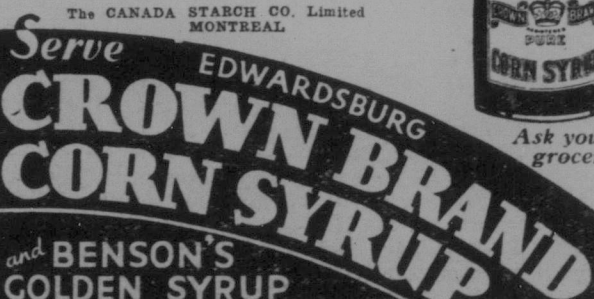
Och det var den gnista som tände upp elden. Vladimir Uljanov blev den jätegestalt, som världen nu känner som Lenin. Han glömdes aldrig de timmar han hade tillbringat i det dystra fängelset SS. Peter och Paul, då hans bror avrättades.

Socialdemokratiskt möte stort av kommunister.

Sthlm, 14 nov. — Ett socialdemokratiskt möte i Folkets Hus på fredagskvällen stördes av en trupp Sillen-kommunister, som genombröt de stängda grindarna och stormade in i mötessalen, som de togo i besittning för eget möte. Efterräkningar äro att vänta.

Minska Edra veckoräkningar för hushållet.

Här är mera näringsmedel till lägre kostnad. Delikat, aptitlig och hälsosam sirap. Servera den i stället för dyra pålägg.

The CANADA STARCH CO. Limited MONTREAL

Serve EDWARDSBURG CROWN BRAND CORN SYRUP

and BENSON'S GOLDEN SYRUP

Ask your grocer